

Економіка

УДК 336.76:658.15:338.124

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17035780>

**Побудова фінансової моделі стійкості підприємства в умовах
нестабільного валютного ринку**

Каплін Сергій Миколайович,

доктор філософії з права, Україна, <https://orcid.org/0009-0004-6182-8909>

Шевченко Ярослав Сергійович,

аспірант, ДННУ «Академія фінансового управління», м. Київ, Україна,

<https://orcid.org/0009-0004-4035-1312>

Коваль Лариса Антонівна,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та
фінансів, економічний факультет, ПВНЗ «МЕГУ ім. акад. С. Дем'янчука»,

м. Рівне, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-7274-9377>

Прийнято: 20.08.2205 | Опубліковано: 31.08.2025

Анотація. Фінансова стійкість підприємства визначається здатністю підтримувати ефективне функціонування та адаптуватися до змін макроекономічних умов, зокрема коливань валютного ринку, які створюють ризики для фінансових потоків і впливають на бюджетне планування, структуру капіталу та ефективність інвестиційних рішень. **Метою** дослідження є розроблення комплексної фінансової моделі стійкості підприємства, що дозволяє мінімізувати негативний вплив валютної нестабільності, підвищити адаптивність фінансової системи та забезпечити

оптимізацію фінансових результатів у коротко- та довгостроковій перспективі. Для досягнення мети застосовано **методи** фінансового аналізу, прогнозування валютних ризиків із використанням статистичних моделей, сценарного моделювання альтернативних варіантів розвитку та інтеграції фінансових показників стійкості в єдину систему управління. **Результати** дослідження показують, що багаторівнева модель, яка комплексно враховує ліквідність, платоспроможність, фінансову гнучкість, структуру капіталу та ризиковий профіль підприємства, дозволяє своєчасно ідентифікувати критичні точки фінансового навантаження, прогнозувати можливі втрати за коливань обмінного курсу, оцінювати вплив валютних ризиків на операційну та інвестиційну діяльність, а також формувати ефективні стратегії реагування, включаючи оптимізацію фінансових ресурсів, диверсифікацію валютних потоків і планування антикризових заходів. **Висновки.** Підтверджено доцільність комплексного підходу до побудови фінансових моделей стійкості та їх інтеграції в систему стратегічного планування. Практична значимість моделі полягає в можливості прогнозування фінансових результатів, оцінювання ризиків, обґрунтованого прийняття управлінських рішень і розроблення стратегій, що забезпечують стійкий розвиток підприємства та збереження фінансових ресурсів. Модель дозволяє своєчасно виявляти потенційні загрози та оперативно коригувати фінансову політику підприємства, підвищуючи ефективність управління в нестабільних макроекономічних умовах.

Ключові слова: фінансова стійкість, валютний ризик, моделювання, ліквідність, платоспроможність, управління ризиками, стратегічне планування, фінансовий аналіз.

**Development of a financial sustainability model for an enterprise under
volatile currency market conditions**

Serhiy Kaplin,

Doctor of Philosophy in Law, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0004-6182-8909>

Yaroslav Shevchenko,

Postgraduate Student, SESE «The Academy of Financial Management»,
Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0004-4035-1312>

Larysa Koval,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the
Department of Economics and Finance, Higher Educational Institution
«MEGU named after acad. S. Demianchuk», Rivne, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-7274-9377>

Abstract. Financial stability of an enterprise is defined as the ability to maintain efficient operations and adapt to changes in macroeconomic conditions, particularly fluctuations in the foreign exchange market, which create risks for cash flows and affect budget planning, capital structure, and the efficiency of investment decisions. The **purpose of the study** is to develop a comprehensive financial resilience model that minimizes the negative impact of currency instability, enhances the adaptability of the financial system, and ensures optimization of financial performance in both the short and long term. To achieve this goal, **methods** of financial analysis, forecasting of currency risks using statistical models, scenario modeling of alternative development options, and integration of financial resilience indicators into a unified management system were applied. The **results** indicate that a multi-level model, which comprehensively considers liquidity, solvency, financial flexibility, capital structure, and the enterprise's risk profile, enables timely

identification of critical points of financial pressure, prediction of potential losses from exchange rate fluctuations, assessment of currency risk impacts on operational and investment activities, and formulation of effective response strategies, including optimization of financial resources, diversification of currency flows, and planning of anti-crisis measures. **Conclusions.** The study confirms the relevance of a comprehensive approach to constructing financial resilience models and their integration into strategic planning systems. The practical significance of the model lies in its ability to forecast financial outcomes, assess risks, support informed managerial decision-making, and develop strategies that ensure sustainable enterprise growth and preservation of financial resources. Additionally, the model facilitates the timely detection of potential threats and operational adjustment of financial policies, enhancing management efficiency under unstable macroeconomic conditions.

Keywords: financial sustainability, currency risk, modeling, liquidity, solvency, risk management, strategic planning, financial analysis.

Постановка проблеми. Фінансова стійкість підприємства є ключовим чинником його ефективного функціонування та здатності адаптуватися до змін макроекономічного середовища, зокрема в умовах нестабільності валютного ринку. Незважаючи на значну увагу дослідників до питань управління ризиками та фінансового планування, існує недостатня інтеграція комплексних моделей стійкості, які поєднують аналіз ліквідності, платоспроможності, фінансової гнучкості та впливу валютних коливань.

Актуальність проблеми зумовлена високою волатильністю сучасних фінансових ринків, що створює ризики для фінансових потоків підприємств, порушує бюджетне планування та негативно впливає на інвестиційну привабливість. Науковий дискурс у цій сфері потребує уточнення методології оцінювання фінансової стійкості та розроблення моделей, здатних

передбачати критичні точки навантаження та формувати ефективні стратегії реагування на зовнішні ризики.

Водночас на практичному рівні підприємства стикаються з нестачею адаптованих інструментів прогнозування та управління фінансовими ризиками, що обмежує їх конкурентоспроможність і стійкість у довгостроковій перспективі. Наявні прогалини в знаннях проявляються в недостатньому врахуванні комплексної взаємодії між внутрішніми фінансовими показниками та зовнішніми макроекономічними факторами, зокрема коливаннями валютних курсів.

Подальше дослідження є значущим, оскільки дозволяє розробити системний підхід до оцінювання фінансової стійкості підприємства та запропонувати методи інтегрованого управління ризиками, що мають як теоретичне, так і практичне значення. Це сприятиме розвитку наукових концепцій у сфері корпоративних фінансів і одночасно підвищить ефективність управлінських рішень у реальних умовах економічної нестабільності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження ефективності фінансових стратегій і моделей стійкості підприємств у нестабільному валютному середовищі є актуальним напрямом сучасної економічної науки. Проблеми фінансової стійкості підприємства, методи її оцінювання та шляхи підвищення розглядають, зокрема, С. Домбровська та М. Горбаченко [1], підкреслюючи значення комплексного підходу до управління фінансовими ресурсами. Діагностику фінансової стійкості та практичні методології її застосування досліджують Т. Сак та Н. Шепелюк [2], наголошуючи на важливості аналітичних інструментів у прийнятті управлінських рішень. Методичні основи оцінювання фінансової стійкості з урахуванням зовнішніх факторів висвітлюють С. Довбня та Т. Разгоняєва [3], підкреслюючи вплив макроекономічних змін на фінансову стабільність підприємств. Значення комплексної діагностики та інтеграції управлінських рішень у процесі

стратегічного розвитку корпорацій досліджують І. Kryvovyazyuk та співвавтори [4]. Роль страхових механізмів у забезпеченні фінансової стійкості підприємств детально аналізують А. Берднікова та Т. Калінеску [5], акцентуючи на адаптації до змін економічного середовища. Управління фінансовими ризиками в періоди глобальної економічної нестабільності детально аналізують М. Яремик, А. Калинович та І. Вербіцька [6], які розробляють методики оцінювання валютних і кредитних ризиків підприємств та пропонують підходи до їх мінімізації через диверсифікацію фінансових потоків і страхування ризиків. Стратегічний менеджмент фінансового стану підприємств досліджують О. Чумаченко, С. Плетенецька та Т. Антонєць [7], приділяючи увагу моделюванню фінансової стійкості, оцінюванню ефективності капіталовкладень і оптимізації структури власного та позикового капіталу. Питання управління ризиками і забезпечення фінансової стабільності в сучасних умовах вивчають О. Бездітко [8], Н. Коваль і Т. Пілявоз [9], акцентуючи на важливості інтегрованих підходів, які поєднують фінансове прогнозування, управління ліквідністю та антикризове планування. Маркетингові стратегії та їх вплив на адаптацію українського бізнесу до кризових явищ досліджують Н. Серєда, С. Кобернюк та Ю. Неміш [10], демонструючи, як цінова політика, канали просування і позиціонування продуктів сприяють підвищенню конкурентоспроможності та фінансової стійкості підприємств у кризові періоди.

Аналіз сучасних досліджень показує, що підвищення фінансової стійкості підприємств можливе через поєднання аналітичних методів, стратегічного управління, цифрових технологій, страхових механізмів та адаптації маркетингових стратегій, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності та стійкості підприємств у нестабільному валютному середовищі.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значні досягнення у вивченні фінансової стійкості підприємств та управління

валютними ризиками, низка ключових аспектів залишається не досить дослідженою. Зокрема, існує обмежена інтеграція різних показників фінансової стабільності: ліквідності, платоспроможності, фінансової гнучкості та ризикового профілю підприємства, в єдину систему оцінювання та управління. Більшість наявних досліджень зосереджена на окремих елементах фінансового аналізу або застосовує традиційні методи прогнозування, що не завжди адекватно відображають складну взаємодію внутрішніх фінансових показників і зовнішніх макроекономічних факторів, зокрема коливань валютного ринку.

Сучасні методологічні підходи часто мають обмеження, пов'язані з недостатньою адаптацією моделей до нестабільних умов ринку або обмеженістю емпіричної бази, на якій ґрунтуються висновки. Як наслідок, підприємства стикаються з труднощами в прогнозуванні критичних точок фінансового навантаження та в розробленні ефективних стратегій реагування на зовнішні ризики. Ці прогалини впливають на практичну діяльність, обмежуючи здатність забезпечити довгострокову стійкість і конкурентоспроможність.

Важливість подальшого вивчення зазначених аспектів полягає в необхідності підвищення ефективності фінансового управління, розробленні адаптивних моделей оцінювання стійкості та формування комплексних стратегій управління ризиками. Запропоноване дослідження спрямовано на заповнення цих прогалин шляхом розроблення багаторівневої фінансової моделі стійкості підприємства, що інтегрує показники ліквідності, платоспроможності, фінансової гнучкості та валютного ризику в єдину систему управління.

Таким чином, проведене дослідження не лише усуває наявні прогалини у сфері забезпечення фінансової стійкості підприємств, але й пропонує концептуально новий підхід до її оцінювання, що дозволяє розширити наукове розуміння проблеми та підвищити ефективність управлінських рішень в

умовах економічної нестабільності. Запропонована модель демонструє наукову новизну і практичну значущість, відкриваючи перспективи для подальшого розвитку теоретичних основ та прикладних методик корпоративного фінансового менеджменту.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є розроблення комплексної фінансової моделі стійкості підприємства, здатної ефективно функціонувати в умовах нестабільного валютного ринку та забезпечувати оптимізацію фінансових результатів у коротко- та довгостроковій перспективі. Реалізація цієї мети дозволить підвищити адаптивність фінансової системи підприємства до зовнішніх ризиків, сприятиме вдосконаленню управлінських рішень та забезпечить підтримку конкурентоспроможності на ринку.

Для досягнення мети поставлено такі завдання:

- 1) визначити ключові фактори та показники, що впливають на фінансову стійкість підприємства в умовах нестабільного валютного ринку та розробити методологічний підхід до побудови багаторівневої фінансової моделі стійкості, інтегруючи показники ліквідності, платоспроможності, фінансової гнучкості та ризикового профілю підприємства;
- 2) застосувати методи фінансового аналізу, прогнозування валютних ризиків та сценарного моделювання для оцінювання ефективності запропонованої моделі в умовах змін макроекономічного середовища;
- 3) розробити рекомендації щодо інтеграції фінансової моделі стійкості в систему стратегічного планування підприємства та управління ризиками.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективне управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах високої волатильності валютного ринку потребує комплексного аналізу взаємозв'язку ключових фінансових показників та зовнішніх макроекономічних факторів. Одним з основних завдань є ідентифікація критичних точок навантаження на фінансову систему, що дозволяє своєчасно прогнозувати потенційні втрати та

розробляти заходи щодо їх мінімізації. Для досягнення цієї мети використовується багаторівнева модель, яка враховує ліквідність, платоспроможність, структуру капіталу та ризиковий профіль підприємства, що створює основу для побудови адаптивних стратегій управління в нестабільних валютних умовах.

Методологія дослідження передбачає інтеграцію статистичного аналізу валютних коливань, сценарного моделювання та оцінювання фінансових показників підприємства. Сценарний підхід дозволяє оцінювати вплив різних варіантів зовнішніх і внутрішніх змін на фінансові результати та визначати оптимальні шляхи реагування на ризики. Використання комплексної моделі фінансової стійкості забезпечує не лише моніторинг поточного стану, а й прогнозування розвитку підприємства, що дозволяє підвищити адаптивність управлінських рішень та зміцнити довгострокову фінансову стабільність.

Визначення ключових факторів та показників, що впливають на фінансову стійкість підприємства в умовах нестабільного валютного ринку, є критично важливим для формування ефективної моделі управління. До основних зовнішніх факторів відносяться коливання валютних курсів, інфляційні тенденції, зміни процентних ставок, обсяг і структура зовнішньоекономічних операцій, а також макроекономічна стабільність країни та політичні ризики. Ці фактори безпосередньо впливають на платоспроможність, ліквідність і капітал підприємства, а також на вартість залучених ресурсів і фінансову ефективність інвестиційних проєктів.

Серед внутрішніх факторів ключове значення мають структура капіталу, співвідношення власних та позикових ресурсів, рівень ліквідності оборотних активів, ефективність управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, а також фінансова гнучкість підприємства. До важливих показників належать коефіцієнт поточної та швидкої ліквідності, коефіцієнт автономії, показник фінансової залежності, рентабельність активів і власного капіталу, обсяг чистого грошового потоку та співвідношення доходів і витрат.

Комплексний аналіз цих факторів та показників дозволяє визначити критичні точки фінансового навантаження та прогнозувати ймовірні втрати в разі несприятливих коливань валютного ринку, що є основою для розроблення адаптивних фінансових стратегій [11].

Побудова фінансової моделі стійкості підприємства в умовах нестабільного валютного ринку потребує системного підходу, що базується на інтеграції ключових показників фінансового стану. Основою моделі є чотири блоки: ліквідність, платоспроможність, фінансова гнучкість і ризиковий профіль. Кожен із цих блоків відображає окремі аспекти стійкості підприємства та дозволяє оцінити його здатність функціонувати за умов високої волатильності валютного ринку.

Методологічний підхід передбачає кілька етапів. На першому етапі визначаються ключові показники для кожного блоку. Далі здійснюється їх нормування та обчислення інтегральних індикаторів із використанням вагових коефіцієнтів, визначених експертними методами. На заключному етапі формується узагальнений індекс фінансової стійкості, що дозволяє оцінювати динаміку та порівнювати результати за різних сценаріїв [12].

Для кращого розуміння структури показників, котрі формують багаторівневу фінансову модель, наведемо приклад систематизації в таблиці, яка містить основні групи показників, їх економічний зміст та формули розрахунку (табл. 1).

Таблиця 1

Ключові показники для побудови багаторівневої фінансової моделі стійкості підприємства

Блок	Показник	Формула розрахунку	Економічний зміст
Ліквідність	Коефіцієнт поточної ліквідності	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	Здатність підприємства погасити короткострокові зобов'язання
	Коефіцієнт швидкої ліквідності	Оборотні активи – Запаси / Поточні зобов'язання	Оцінка ліквідності без урахування запасів

Блок	Показник	Формула розрахунку	Економічний зміст
Платоспроможність	Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Валюта балансу	Рівень фінансової незалежності
	Коефіцієнт фінансової залежності	Залучений капітал / Власний капітал	Ризик залежності від зовнішніх джерел фінансування
Фінансова гнучкість	Співвідношення власних і позикових коштів	Власний капітал / Залучений капітал	Здатність підприємства адаптувати структуру капіталу
	Чистий грошовий потік	Грошові надходження – Грошові витрати	Рівень фінансової гнучкості та здатність до інвестування
Ризиковий профіль	Індекс валютної чутливості	Δ Прибуток / Δ Валютний курс	Ступінь впливу валютних коливань на фінансовий результат
	Варіація доходів	σ (Доходи)	Рівень нестабільності доходів

Джерело: складено авторами на основі аналізу [12]

Наведені показники інтегруються в багаторівневу фінансову модель стійкості, де кожен блок відображає окремий аспект фінансового стану підприємства. Зокрема, ліквідність характеризує здатність підприємства своєчасно виконувати короткострокові зобов'язання, платоспроможність визначає рівень фінансової незалежності та ризик надмірного залучення позикових ресурсів, фінансова гнучкість оцінює можливість оперативної адаптації структури капіталу та забезпечення стабільних грошових потоків, а ризиковий профіль показує, наскільки підприємство вразливе до змін валютного курсу та коливань доходів.

Інтеграція цих показників в єдину модель дозволяє не лише здійснювати моніторинг поточного фінансового стану, але й прогнозувати можливі зміни в умовах волатильності валютного ринку. На основі визначених показників формується інтегральний індекс фінансової стійкості, який розраховується шляхом зваженого підсумовування нормованих значень індикаторів кожного блоку.

Для оцінювання ефективності запропонованої багаторівневої фінансової моделі стійкості підприємства необхідно застосувати комплексний підхід, що поєднує методи фінансового аналізу, прогнозування валютних ризиків та сценарного моделювання. Такий підхід дає змогу не лише визначити поточний стан фінансової стійкості підприємства, а й спрогнозувати його зміну під впливом макроекономічних факторів.

Методологія передбачає побудову трьох сценаріїв розвитку подій: оптимістичного, базового та песимістичного, які враховують можливі коливання валютного курсу, зміну рівня інфляції, процентних ставок та динаміки зовнішньоекономічних операцій. Для кожного сценарію здійснюється розрахунок ключових показників: коефіцієнта поточної та швидкої ліквідності, коефіцієнта автономії, рівня фінансового левериджу, рентабельності активів та власного капіталу (табл. 2).

Таблиця 2

Оцінка фінансової стійкості підприємства за сценаріями валютних коливань

Показник	Оптимістичний сценарій	Базовий сценарій	Песимістичний сценарій
Поточна ліквідність	1,8	1,4	1,1
Швидка ліквідність	1,2	0,95	0,75
Коефіцієнт автономії	0,55	0,48	0,40
Рентабельність активів (%)	12,0	8,5	4,0
Рентабельність власного капіталу (%)	18,0	12,5	6,0
Фінансовий леверидж	1,6	2,0	2,8

Джерело: складено авторами на основі аналізу [12; 13]

Як можна побачити, в оптимістичному сценарії підприємство зберігає високий рівень ліквідності та рентабельності, що свідчить про достатню фінансову стійкість. У базовому сценарії спостерігається зниження коефіцієнтів ліквідності та рентабельності, однак вони залишаються в допустимих межах. У песимістичному сценарії ключові показники

наближаються до критичних значень, що вказує на підвищення ризиків утрати фінансової стабільності та необхідність розроблення антикризових заходів.

Щоб наочно продемонструвати результати прогнозування валютних ризиків і вплив різних сценаріїв на фінансову стійкість підприємства, побудовано діаграму (рис. 1), яка відображає динаміку ключових показників за трьома можливими сценаріями: оптимістичним, базовим і песимістичним. У межах кожного сценарію оцінювались такі параметри, як коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт автономії, фінансова гнучкість та індекс ризику. Ці показники дають можливість комплексно оцінити здатність підприємства реагувати на коливання валютного ринку та підтримувати стабільність у змінних макроекономічних умовах.

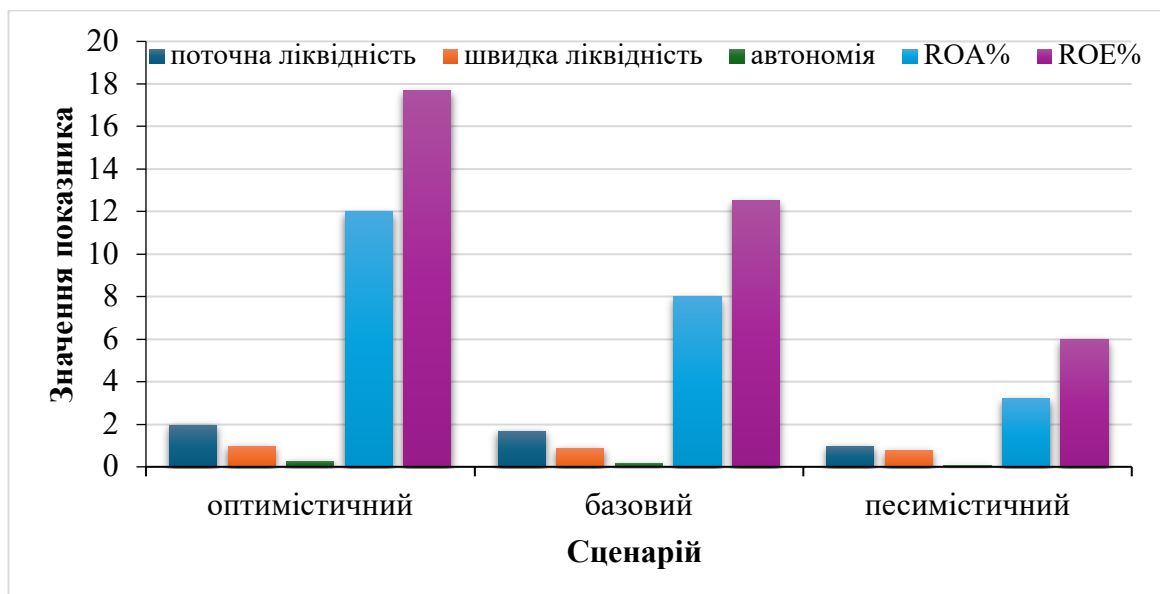

Рис. 1. Зміна ключових показників фінансової стійкості підприємства залежно від сценаріїв валютного ризику

Джерело: складено авторами на основі аналізу [13]

Представлені дані вказують на чітку залежність між рівнем валютного ризику і показниками фінансової стабільності. За оптимістичного сценарію підприємство демонструє найвищі значення ліквідності та фінансової автономії, що свідчить про мінімальний вплив зовнішніх факторів. Базовий сценарій вказує на помірне зниження цих показників, проте загальна стійкість

залишається задовільною. У песимістичному сценарії спостерігається суттєве погіршення фінансових параметрів, зокрема зниження ліквідності та зростання ризикового індексу, що потребує впровадження додаткових інструментів хеджування та реструктуризації зобов'язань.

Коливання валютного курсу мають прямий вплив на фінансові результати підприємства, особливо на ті компанії, які здійснюють активні зовнішньоекономічні операції. Зростання курсу іноземної валюти може призводити до зростання витрат на імпорتنі ресурси та збільшення боргового навантаження у валюті. Навпаки, зниження курсу може позитивно впливати на вартість виручки від експорту, проте підвищує ризик непередбачених коливань фінансових потоків.

Врахування цих факторів у фінансовій моделі дозволяє прогнозувати зміни показників ліквідності, рентабельності активів і власного капіталу, а також оцінити необхідність застосування механізмів хеджування. Також модель допомагає визначити оптимальну структуру капіталу та резервів для забезпечення фінансової стійкості за різних сценаріїв валютного ризику.

На основі побудованої багаторівневої фінансової моделі підприємство може розробляти адаптивні стратегії управління фінансовою стійкістю, що враховують ризики, пов'язані з коливанням валютного курсу. Одним із ключових напрямів є хеджування валютних ризиків, що передбачає застосування форвардних контрактів, валютних опціонів та інших інструментів для зменшення негативного впливу коливань курсу на фінансові результати [14].

Другим важливим напрямом є оптимізація структури капіталу, яка дозволяє підтримувати збалансоване співвідношення власних і позикових коштів. Це забезпечує достатню ліквідність для виконання короткострокових зобов'язань та зменшує залежність від зовнішніх джерел фінансування. Також доцільно передбачати створення резервних фондів, які слугують буфером у разі несприятливих макроекономічних умов.

Фінансова гнучкість є ще одним важливим аспектом управління стійкістю. Вона передбачає можливість оперативної зміни структури капіталу, коригування інвестиційних програм та управління дебіторською і кредиторською заборгованістю. Підприємство, що має високий рівень гнучкості, здатне швидко адаптуватися до змін ринкових умов та зменшувати ймовірність фінансових втрат.

Моніторинг і прогнозування фінансових показників у режимі реального часу дозволяє своєчасно реагувати на валютні коливання. Регулярний аналіз динаміки коефіцієнтів ліквідності, автономії та фінансового левериджу, а також інтегрального індексу стійкості дає змогу виявляти потенційні критичні точки та коригувати управлінські рішення.

Таким чином, сценарне планування є важливим інструментом ефективного управління фінансами, яке дозволяє оцінювати наслідки різних зовнішніх та внутрішніх змін для фінансового стану підприємства. За допомогою сценарного аналізу моделюються оптимістичні, базові та песимістичні варіанти розвитку подій, що сприяє оцінюванню ризиків, визначенню пріоритетів використання ресурсів та оперативному коригуванню управлінських рішень [15].

Застосування комплексної фінансової моделі стійкості забезпечує не лише контроль поточного стану, а й прогнозування розвитку підприємства в умовах високої волатильності валютного ринку. Інтеграція макроекономічних показників і внутрішніх фінансових індикаторів створює основу для стратегічного планування, оптимізації структури капіталу та планування інвестиційних програм з урахуванням потенційних ризиків.

Ключовим елементом моделі є інтегральний індекс фінансової стійкості, що агрегує показники ліквідності, платоспроможності, фінансової гнучкості та ризикового профілю. Він забезпечує кількісну оцінку стабільності підприємства, своєчасне виявлення критичних точок фінансового

навантаження та базу для оцінювання ефективності фінансової політики в різних ринкових умовах [16].

Для підвищення фінансової гнучкості та стабільності підприємство може впроваджувати внутрішні механізми хеджування та адаптивного управління фінансами. Використовуючи прогнозні дані моделі, організація формує резервні фонди, плани реструктуризації зобов'язань та оптимізує грошові потоки, що дозволяє зменшити вплив валютної нестабільності та інших макроекономічних ризиків на діяльність підприємства.

Ефективне використання фінансової моделі стійкості залежить від компетентності фінансового персоналу. Регулярне навчання та підвищення кваліфікації забезпечує правильну інтерпретацію результатів моделювання, оперативне реагування на ризики та прийняття обґрунтованих стратегічних рішень. Розвиток людського капіталу є необхідною умовою підтримки фінансової стійкості підприємства в довгостроковій перспективі.

Висновки. Проведене дослідження підтвердило, що побудова фінансової моделі стійкості підприємства в умовах нестабільного валютного ринку є ефективним інструментом для оцінювання та управління фінансовою стабільністю. Розроблена багаторівнева модель, що включає блоки ліквідності, платоспроможності, фінансової гнучкості й ризикового профілю, дозволяє комплексно оцінювати здатність підприємства протистояти зовнішнім економічним викликам та адаптуватися до коливань валютного курсу.

Сценарне моделювання, застосоване в межах дослідження, показало чітку залежність ключових фінансових показників від певного сценарію розвитку подій. Оптимістичний сценарій характеризується високим рівнем ліквідності та рентабельності, що свідчить про достатню фінансову стійкість. Базовий сценарій демонструє помірне зниження показників, проте загальна стабільність зберігається. Песимістичний сценарій виявляє критичні значення

показників ліквідності та фінансового ризику, що підкреслює необхідність використання механізмів хеджування та антикризового управління.

Дослідження підтвердило доцільність використання інтегрального індексу фінансової стійкості як інструменту оперативного моніторингу та підтримки стратегічних управлінських рішень. Регулярний контроль за ключовими фінансовими показниками та адаптація структури капіталу забезпечують гнучкість підприємства в реагуванні на коливання ринку та зміцнюють його довгострокову стабільність.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розширення моделі шляхом включення додаткових макроекономічних факторів, як-от коливання цін на сировинні ресурси, політичні ризики і тенденції глобальної економіки. Також перспективним є застосування методів машинного навчання для підвищення точності прогнозування фінансових показників і розроблення динамічних адаптивних стратегій управління ризиками.

Список використаних джерел

1. Домбровська С. О., Горбаченко М. Д. Фінансова стійкість підприємства: оцінка та шляхи підвищення. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2021. № 3-4 (280-281). С. 28-34. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2021-3-4-280-281-28-34>.

2. Сак Т. В., Шепелюк Н. П. Діагностика фінансової стійкості підприємства: методологія та практика застосування. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2023. № 4 (26). С. 37-44. DOI: <https://doi.org/10.15276/EJ.04.2023.5>.

3. Довбня С. Б., Разгоняєва Т. М. Методичні основи оцінки фінансової стійкості підприємства з урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища. *Бізнес-навігатор*. 2020. № 3(59). С. 89-94. DOI: <https://doi.org/10.32847/business-navigator.59-14>.

4. Kryvovyazyuk I., Otylvanska G., Shostak L., Sak T., Yushchyshyna L., Volynets I., Myshko O., Oleksandrenko I., Dorosh V., Visyna T. Business diagnostics as a universal tool for study of state and determination of corporations development directions and strategies. *Academy of Strategic Management Journal*. 2021. Vol. 20, № 2. URL: <https://www.abacademies.org/articles/business-diagnostics-as-a-universal-tool-for-study-of-state-and-determination-of-corporations-development-directions-and-strategie-10423.html> (дата звернення: 19.06.2025).

5. Берднікова А. Л., Калінеску Т. В. Страхова система та розвиток виробничих підприємств у нестабільному валютному середовищі: монографія. Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2022. 160 с.

6. Яремик М. І., Калинович А. Р., Вербіцька І. І. Управління фінансовими ризиками підприємств України в період глобальної економічної нестабільності. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 11. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15564569>.

7. Чумаченко О., Плетенецька С., Антонєць Т. Управління фінансовим станом підприємств у системі стратегічного менеджменту. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 1 (73). С. 54–65. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-73-54-65>.

8. Бездітко О. Є. Управління фінансовими ризиками підприємства. *Таврійський науковий вісник*. Серія: Економіка. 2020. № 3. С. 43–49. DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.3.6>.

9. Коваль Н. О., Пілявоз Т. М. Управління фінансовими ризиками в умовах інтеграції України у світовий фінансовий простір. *Modern Economics*. 2023. № 41. С. 54–58. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V41\(2023\)-08](https://doi.org/10.31521/modecon.V41(2023)-08).

10. Серєда Н., Кобернюк С., Неміш Ю. Маркетингові стратегії в умовах економічної нестабільності: досвід українського бізнесу в адаптації до

кризових викликів. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2025. № 44. С. 424-436. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15552291>.

11. Dokienko L., Hrinuk N., Brytanchuk I., Trinchuk V., Levchenko V. Determinants of enterprise's financial security. *Quantitative Finance and Economics*. 2024. Vol. 8, № 1. P. 52–74. DOI: <https://doi.org/10.3934/QFE.2024003>.

12. Herman E., Zsido K.-E. The financial sustainability of retail food SMEs based on financial equilibrium and financial performance. *Mathematics*. 2023. Vol. 11, № 15. 3410. DOI: <https://doi.org/10.3390/math11153410>.

13. Zhang X.H., Wu K.-S., He M. Concave-convex effect of financial resilience on corporate financial performance: quantile regression approach. *Humanities and Social Sciences Communications*. 2023. Vol. 10. 654. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41599-023-02169-w>.

14. Jonasson T., Malik S., Chung K., Papaioannou M.G. Managing foreign exchange rate risk. *International Monetary Fund* : вебсайт. 2024. URL: <https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/WP/2024/English/wpica2024167-print-pdf.ashx> (дата звернення: 19.06.2025).

15. Ben Yahmed Z., Grant C., Pinko N. Managing currency risk to catalyze climate finance. *Climate Policy Initiative* : вебсайт. 2024. URL: <https://www.climatepolicyinitiative.org/wp-content/uploads/2024/08/Currency-Risk-Report.pdf> (дата звернення: 19.06.2025).

16. Daadmehr E. Workplace sustainability or financial resilience? Composite-financial resilience index. *Risk Management*. 2024. Vol. 26. 7. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41283-023-00139-9>.